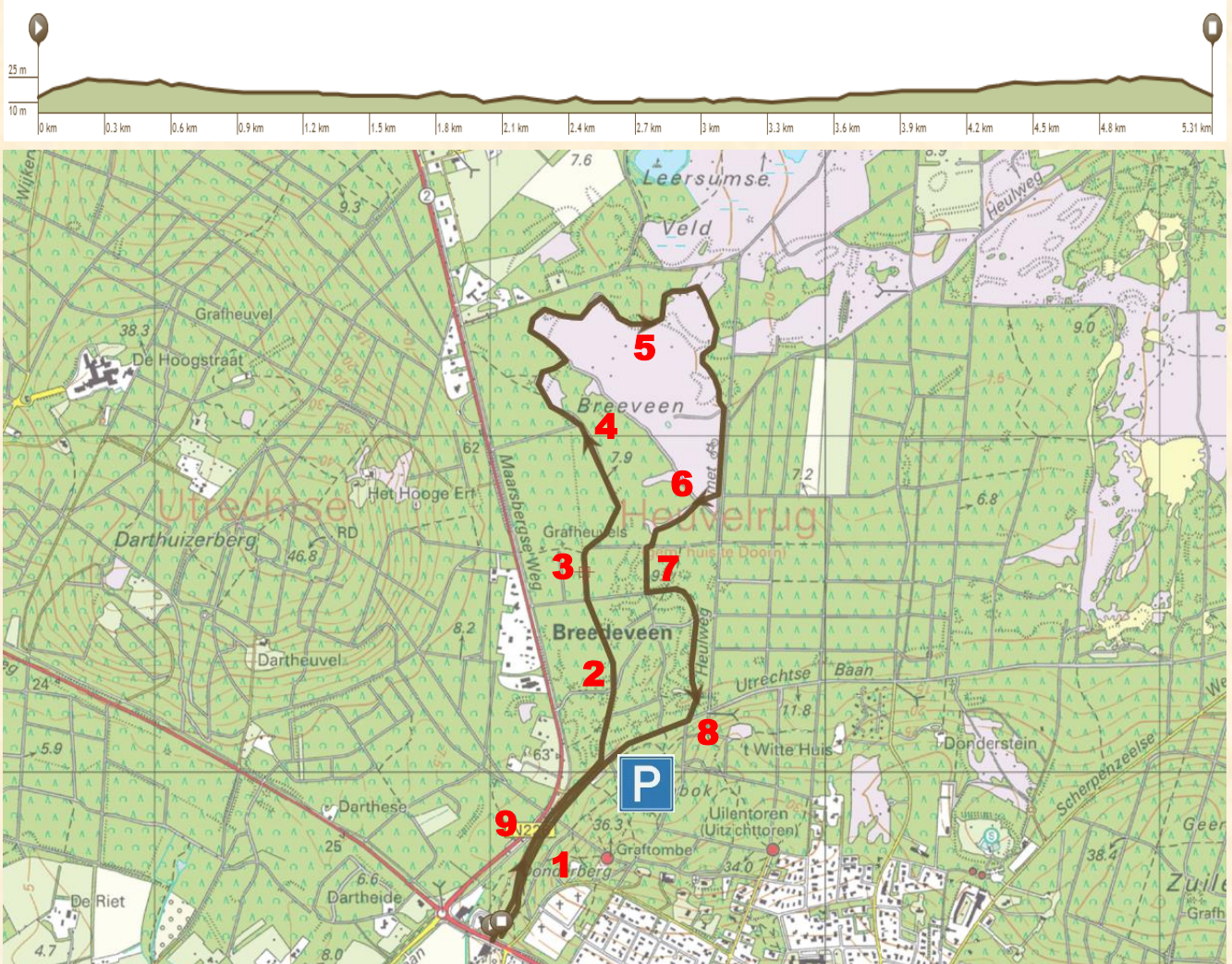

het Breeveen bij Leersum

Voor degenen, die met eigen ogen een representatief beeld van het natuurgebied Breeveen willen krijgen, is een wandelroute beschreven die grotendeels werd gemarkeerd. De route is 5,3 kilometer lang. Van deze route wordt bij de Maarsbergse Weg een traject van 600 meter vice versa gelopen. Bij de routebeschrijving wordt ook gewezen op de mogelijkheid aan de noordkant van het wandelgebied nog even een uitstapje te maken naar de vennen van het Leersumse Veld. We beginnen en eindigen onze wandeling bij de hoek Rijksweg/Maarsbergseweg.

Route 5,3 km. Voor de GPS RouteYou versie, klik [hier](#).

1. Bij de bushalte loopt rechts van een appartementencomplex een smal pad naar het vrij oude bos van de door ijssmeltwatererosie gevormde Darthuizerpoort. Het pad wordt spoedig breder, waarna het meer en meer de Maarsbergse Weg nadert. Rechts zien we dan de door de ijssmeltwatererosie steiler geworden noordwestflank van het stuwwalplateau met de Donderberg. Bovenop de heuvel is de uitzichttoren van de graftombe voor de vroegere landgoedeigenaar Nellesteyn een markante blikvanger.
2. Bij de plek waar de verharde Maarsbergse Weg naar links draait ligt een parkeerplaats, van waaruit enkele wandelroutes werden gemarkeerd. Wij kiezen de wit gemarkeerde route door het bos- en heidegebied Breeveen.

Deze laat ons met name kennismaken met de landschapstypen van het laaggelegen terras aan de binnenzijde van de Utrechtse Heuvelrug. Zoals wij in de gebiedsbeschrijving al uiteenzetten bestaat de ondiepe ondergrond van het terras uit grindhoudende smeltwater- en fijnzandige windafzettingen, die onder koude klimaatomstandigheden werden gevormd.

Links van het parkeerterrein loopt de gemarkeerde route eerst door een in historische tijd sterk verstoven deel van de windafzettingen. Kenmerkend hiervoor is een grillig (micro)reliëf met hoogteverschillen van enkele tot verscheidene meters. Vooral rechts van het pad kunnen daarbij markante duinruggetjes worden onderscheiden. Uit de geomorfologische gesteldheid van de windvormingen valt af te leiden dat het zand ervan vooral (Oost)noordoostwaarts werd verplaatst.

3. Na zo'n 600 meter komen we terecht in een wat minder sterk geaccidenteerd bosgedeelte waar zich enkele grafheuvels schuil houden. Wie iets van de grafheuvels te zien wil krijgen moet dan bij een markante bocht naar rechts even linksaf slaan: Twee heuvels liggen er dichtbij een slechts weinig belopen pad.

4. Voorbij de bocht naar rechts doorkruist de gemarkeerde route een bosgedeelte waar de recente verstuingen niet zo ingrijpend waren als vlakbij de stuwwal. Hier is al wat beter te zien hoe de geomorfologische gesteldheid van de windzanden omstreeks het einde van de laatste ijstijd was. De dominante bosboom is in deze omgeving de grove (=gewone) den.

5. Op een gegeven moment bereikt de gemarkeerde route de heide van het Breeveen, waarvan nu geruime tijd de overwegend gelobde rand gevolgd zal worden. Daarbij krijgen we in de noordwesthoek van het gebied gezelschap van een andere, geel gemarkeerde route, die grotendeels over terreinen van het Staatsbosbeheer heenloopt. De heide begroeit een grotendeels slechts weinig geaccidenteerd deel van het Breeveen. De fijnzandige windafzettingen zijn er de afgelopen eeuwen slechts lokaal door verstuingen aangetast. Zelfs enkele aan de rand van de heide gelegen ruggetjes behielden daardoor nog hun vroegere zachtglooiend uiterlijk. Bij de noordelijke heideranden worden we wel geconfronteerd met grillig microreliëf van terreingedeelten met loopgraven en schuttersputjes. Het herinnert aan de militaire oefeningen die er in de 20ste eeuw tijdelijk werden gehouden. Aan de overzijde van de heide zien we de door zwaar naaldhout geaccentueerde ruïnes van de Darthuizer- en Donderberg. Enkele bankjes bieden de mogelijkheid daarvan zittend te genieten.

6. Na enige tijd brengt de route ons naar de oostrand van het Breeveen, die door de kaarsrechte Heulweg wordt gemarkeerd. De gele wandelroute verlaat ons nu weer. Bij de oostrand van het Breeveen gaat de witte route via een smalle uitloper van de heide het bos weer in.

7. We worden dan al weer spoedig geconfronteerd met de reliëfrijldom van het sterk verstoven zuidelijke gebiedsdeel. Na enkele honderden meters slaat het geopad er linksaf, om even later weer naar rechts te draaien.

8. Doorlopend zien we achter de oude zandweg die bekend is als de Utrechtse Baan de gelobde noordnoordwestflank van het stuwwalplateau met de Donderberg oprijzen. De markering nodigt ons uit die ook nog even te verkennen. Wie daar niet voor voelt kan nu echter rechts via de zanderige Utrechtse Baan terug naar de parkeerplek bij de Maarsbergse Weg, alwaar ook de witte wandelroute eindigt.

9. Bij de parkeerplaats komen we weer terecht op het deel van onze route dat al bij het begin van de wandeling werd gelopen en thans nog eens in de tegenovergestelde richting wordt gevolgd.

Door de wandeling leerden we enkele landschapstypen kennen van het brede en vrij laag gelegen terras smeltwater- en windafzettingen dat de langste stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug scheidt van de Gelderse Vallei. Bovendien leidde de wandeling ons door de brede coupure die ijssmeltwater in de stuwwal aanbracht.

Toelichting

Het beschreven gebied is een ten dele vrij reliëfrijk terrein, waar bos een flink heideveld omgeeft.

Aan de zuidkant grenst het gebied aan een smal gedeelte van de langste stuwwal, die Scandinavisch landijs in de voorlaatste ijstijd ter plekke van de huidige Utrechtse Heuvelrug vormde.

In het zuidwesten gaat het gebied echter over in de brede coupure die ijssmeltwater in deze lange stuwwal vormde.

De ondiepe ondergrond bestaat bij de stuwwal voornamelijk uit de zandige smeltwater- en windafzettingen, die sinds de landijsbedekking werden gevormd. Een groot deel van die sedimenten dateert van de laatste ijstijd.

Omstreeks het einde van de laatste ijstijd was kenmerkend voor de geomorfologische gesteldheid van de windafzettingen, dat relatief laag gelegen vlakten afwisselden met gebieden waar kleine ruggen en heuvels voor zachtglooiende oppervlaktevormen zorgden.

Na de laatste ijstijd raakte het gebied begroeid met bos dat later vooral uit berken en eiken zou bestaan.

Aan de westkant van het gebied herinneren enkele grafheuvels nog aan de prehistorische agrarische nederzettingen die zo'n vierduizend jaar geleden in of bij het gebied gelegen moeten hebben.

De laatste vier millennia leidden activiteiten van de mens tot een geleidelijk verdwijnen van de natuurlijke bossen. Sinds de heide- en steppevegetaties die er voor in de plaats kwamen, geplagd werden om een bijdrage te leveren aan de bemesting van akkerland ontstonden ook kale plekken die gingen stuiven. Dit was met name in het westen en zuiden van het gebied het geval.

Voor de stuivende gebiedsdelen zijn later bebost. Die herbebossing begon al in de 19de eeuw. Daarbij zouden eerst een strook langs de Maarsbergse Weg en de oostrand van het gebied worden beplant.

In het noorden van het gebied herinneren loopgraven en schuttersputjes aan de militaire oefeningen die er in het Interbellum werden gehouden.

Sinds 1961 is het Breeveen eigendom van de Stichting Het Utrechts Landschap.

De gemarkeerde routes van het gebied lopen deels langs de rand van de heide, waar de nabije beboste stuwwallen de achtergrond van ons blikveld vormen.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen.

Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.